

शुद्धिमूल m. Titel einer Schrift Verz. d. B. H. No. 1091. Verz. d. Oxf. H. 274, b, No. 649.

शुद्धिरत्नाकर m. desgl. Verz. d. Oxf. H. 279, b, 22. 292, b, 22.

शुद्धिविवेक m. desgl. ebend. 279, b, 22. fg.

शुद्धाद् (शुद्ध + उद्) 1) adj. reines Wasser habend: जलधि Bhāg. P. 5, 1, 34. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Çākja Bhāg. P. 9, 12, 13; vgl. शुद्धादन.

शुद्धादन (शुद्ध + अद्) m. N. pr. eines Fürsten aus dem Geschlecht der Çākja, Vaters des Siddhārtha oder Çākjamuni, Lalit. ed. Calc. 28, 10. fgg. 30, 10. 44, 14. fgg. 63, 17. fgg. 82, 14. fgg. 109, 11. fgg. 134, 15. fgg. 138, 12. fgg. u. s. w. Hiouen-thsang 1, 310. 364. Vie de Hiouen-thsang 127. 282. Wilson, Sel. Works 2, 9. 10. 338. 346. LIA. 2, Anh. II. ein Sohn Çākja's (vgl. शुद्धाद्) VP. 4, 22, 3. सुत patron. Çākjamuni's H. 237. — Vgl. शौद्धादिन.

शुद्धादिन m. unter den 1000 Namen Viṣṇu's Pañkāra. 4, 3, 157. fehlerhaft für शौद्धादिन.

शुध्, शुन्ध् 1) शुन्धति, ऽते Dhātup. 3, 37 (शुद्धि). a) act. reinigen: पर्यसा मा सूह शुन्धत RV. 10, 17, 14. सूर्याया इपाणि ब्रह्मा शुन्धति 83, 35. VS. 1, 13. 6, 14. आपः शुन्धन्तु मेनेसः 20, 20. TBr. 3, 7, 12, 6. Kātj. Çr. 25, 11, 32. Auffallend ist शुन्धि imperat. reinige Āçv. Gṛh. 1, 17, 16. 18, 5. entsteht aus AV. 8, 2, 17. — b) med. sich reinigen, rein werden: आत्मानम् TS. 7, 2, 10, 4. मुखम् Kauç. 44. देव्याय कर्मणे शुन्धधम् VS. 1, 13. 5, 10. शुन्धतां लोकाः पितृषदनाः 8, 26. 19, 36. — 2) शुन्धति Dhātup. 26, 82 (शौचि). rein werden (insbes. in rituellem Sinne) VS. 16, 15. Pañkāra. Br. 14, 11, 28. 19, 4, 7. निरस्य तु पुमान् शुक्रमुपस्पृशैव शुध्यति M. 5, 63. 65. 72. 83. 85. 88. 99. 102. 107. fgg. 122. 124. fg. 11, 46. 83. 100. 141. 146. 193. 199. 201. 254. Spr. (II) 429. 911, v. l. 1640. 4567. Mārk. P. 33, 29. Schol. zu P. 2, 4, 10. Bhāg. P. 1, 19, 33. 2, 4, 18. येन सत्त्वं शुध्येत् 5, 3, 1. यस्य चित्तं न शुध्यति Spr. (II) 2734. धीः Bhāg. P. 2, 2, 13. नहि शुध्यति मे मनः klärt sich R. Gorr. 2, 99, 13. अत्याकुलं कथयसि न शुध्यति मे उत्तरात्मा so v. a. ich vermag nicht in's Klare zu kommen Mārk. 130, 8. आतितायं न शुध्यति so v. a. hat keine Entschuldigung Kathās. 45, 106. शुध्यते u. s. w. aus metrischen Rücksichten M. 5, 108. 123. Spr. (II) 3283. fg. 4567. Suçr. 2, 9, 7. नहि मे शुध्यते भावस्तं वीरं प्रति sich klären, klar werden MBh. 1, 5042. 3, 2289. R. 2, 90, 10. 5, 41, 7. unmotiviert Shapv. Ba. 5, 10. शुध्येरन् Jāśn. 1, 21. चतुर्थे ऽह्नि शुध्यते (wohl fehlerhaft) am Ende eines Çloka Ver. in LA. (III) 8, 11. अशुध्यमान Suçr. 1, 15, 16. — Nur die Präsens-Formen zu belegen; fut. u. s. w. ohne Bindevocal Kār. 4 aus Siddh. K. zu P. 7, 2, 10.

— caus. I) शुन्धयति reinigen VS. 4, 2. — II) शोधयति 1) reinigen (auch in rituellem Sinne): den Soma TS. 6, 1, 9, 1. Maitrjup. 6, 34. M. 11, 226. 258. MBh. 1, 5863. 7883. 9, 2427. Hariv. 4341. R. 1, 66, 14. R. Gorr. 1, 45, 21. 2, 56, 21. 87, 7. 5, 73, 39. Suçr. 2, 9, 1. 6. Kathās. 63, 15. Saddh. P. 4, 19, a (शोधयेयुः zu lesen). b (शोधयमानं zu lesen). Bhāg. P. 3, 28, 9. शोधित = मृष्ट H. 1437. AK. 3, 2, 5. = संमृष्ट 2, 9, 46. H. 414. = समूढ Trik. 3, 1, 20. — 2) etwas Unreines —, Schädliches entfernen: अमेध्यम् M. 9, 282. मलम् MBh. 3, 2703. कण्टकम् Sāh. D. 14, 12. शोधितनकमीनजाल (जाल) Kām. Nitīs. 7, 34. 14, 33. — 3) bereinigen, bezahlen, abtragen:

शृणाम् Rāga-Tar. 6, 17. Kull. zu M. 9, 107. — 4) Jmd als rein hinstellen, — befinden, rechtfertigen: प्रकाशक्रयशोधित M. 8, 202. उपशोधित (so zu lesen) Kām. Nitīs. 4, 26. — 5) Jmd auf die Probe stellen, prüfen Kathās. 31, 76. untersuchen: अरण्यं शोधय यदि कुत्रचित् जीवत्तं पश्यसि Pañkāra. 142, 11. — 6) in's Reine bringen, klar machen, erklären, erläutern Vrdāntas. (Allah.) No. 108. Madhus. in Ind. St. 1, 20, 6. — 7) subtrahieren Weber, Gāot. 76. Ganit. Grahāṇajan. 14, Comm.

— desid. in der Stelle शुश्रुत्सम्यञ्ज उत्तरः Nid. 7, 7.

— परि, शुध्यति 1) rein —, abgewaschen werden: जलेन ज्ञापते पङ्कं जलेन परिशुध्यति Spr. (II) 2366. शुध्यस्व reinige dich so v. a. beweise deine Unschuld Rāga-Tar. 4, 93. शुद्ध rein, lauter Kūlikop. in Ind. St. 9, 19. चेतम् Bhāg. P. 3, 32, 6. 4, 6, 5. ऋ० 7, 26. — 2) vermindert werden um: षड्भागपरिशुद्ध von dem das Sechstel (für den Fürsten) abgezogen ist MBh. 13, 5550. — Vgl. परिशुद्धि. — caus. 1) reinigen: पन्थानम् R. 2, 31, 25 (19 Gorr.). — 2) bereinigen, bezahlen, abtragen: उभयव्ययम् Jāśn. 2, 146. राज्ञे देयं भागम् P. 1, 3, 26. Schol. — 3) Jmd auf die Probe stellen, prüfen MBh. 12, 3104. Etwas prüfen, untersuchen: मलं स्वबुद्ध्या Kathās. 34, 199. — 4) erklären, erläutern Glr. 12, 28. Verz. d. Oxf. H. 173, b, No. 388. fg. Muir, ST. 2, 176. — Vgl. परिशोधन.

— प्र स. प्रशुद्धि.

— अभिप्र caus. reinigen Suçr. 2, 107, 10.

— वि, शुध्यति vollständig rein werden (insbes. in rituellem Sinne) Nir. 14, 3. M. 5, 64. 66. 76. 78. 87. 101. 103. 112. 11, 103. 123. 149. 162. 202. 249. 257. Jāśn. 1, 194. 3, 20. Varāh. Brh. S. 74, 13. Bhāg. P. 6, 2, 11. विशुध्यतीन्द्रियाणि klären sich R. 3, 78, 9. शुध्यते aus metrischen Rücksichten Mārk. 33, 15. — partic. विशुद्ध 1) vollkommen gereinigt, — geläutert, — rein, — klar, — lauter (eig. und übertr.) H. 1436. Nir. 14, 3. काञ्चन Kathās. 44, 76. निकषसतापाभिनिवेशैर्विशुद्धस्य कनकस्य Varāh. Brh. S. 4, Z. 3 v. u. मण्डलः शशी R. 4, 42, 16. विशुद्धेन्दुनक्षत्र Varāh. Brh. S. 21, 15. खमुदुविशुद्धम् 24, 22. गेहवासय Mārk. P. 31, 23. विशुद्धाच्च प्रतिग्रहः M. 10, 76. 11, 190. 242. MBh. 4, 188. R. Gorr. 1, 30, 21. Kām. Nitīs. 2, 19. ज्ञातवेदोविशुद्धा प्रिया Ragh. 12, 104. Spr. 2620. Bhāg. P. 3, 31, 13. ज्ञानप्रसादेन विशुद्धसत्त्वः Muṇḍ. Up. 3, 1, 8. Vrdāntas. (Allah.) No. 23. Bhāg. P. 1, 2, 25. सत्त्वविज्ञान R. 4, 22, 12. Sāmkhjak. 64. Saryadarçanas. 17, 11. Bhāg. P. 2, 6, 39. प्रतिग्रह MBh. 1, 5185. धर्म Spr. (II) 4370. Bhāg. P. 6, 16, 41 (अ०). धीरैश्चरितैः Kathās. 13, 195. तपम् Kumāras. 6, 10. धारणा Bhāg. P. 1, 9, 31. कर्णा 4, 12, 17. कीर्ति 7, 10, 12. प्रकृति Rāga-Tar. 6, 291. भाव R. Gorr. 2, 10, 28. बुद्धि Bhāg. 18, 51. मनस् Spr. (II) 1047. 4033 (सु०). चेतम् Bhāg. P. 3, 24, 11. धी Rāga-Tar. 6, 138. अक्षरात्मन् MBh. 14, 588. R. 5, 14, 63. Kām. Nitīs. 16, 35. विशुद्धात्मन् MBh. 1, 7732. 5, 6071. 7073. 12, 4257. R. 2, 45, 16. Spr. 3005. Ragh. 1, 68. वंश्य Rāga-Tar. 5, 335. आदिवंश-विशुद्धानां राज्ञाम् R. 1, 70, 43. वंश (वंश Stamm und Rohr) Spr. (II) 3369. कुलद्वय Kathās. 34, 55. ज्ञाति Spr. (II) 1413. चक्र s. u. चक्र 4) und vgl. विशुद्धिचक्र. rein so v. a. glänzend weiss: कुन्दापीडविशुद्धदत्तनिकर R. 6, 34. — 2) in's Reine —, ganz zu Ende gebracht, abgeschlossen: कर्मन् MBh. 3, 11915. विशुद्धाधी मलः R. 5, 82, 10. क्रयेण स विशुद्धं हि न्यायतो लभते धनम् M. 8, 201. zu Ende gekommen: उपदेश०